

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI

**PRIJEDLOG ZAKONA O OBEŠTEĆENJU
RADNIKA PROFESIONALNO IZLOŽENIH AZBESTU
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, lipanj 2007.

PRIJEDLOG ZAKONA O OBEŠTEĆENJU RADNIKA PROFESIONALNO IZLOŽENIH AZBESTU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje predloženoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

U industrijskoj proizvodnji azbest se od početka 20. stoljeća rabi kao sirovina i dugi je niz godina poznat po svojoj štetnosti, osobito za one koji su s njim u izravnom doticaju u proizvodnom procesu.

Polazeći od činjenice da je azbestoza progresivna bolest koja nastaje udisanjem azbestne prašine ili azbesnih vlakana i često za posljedicu ima smrt te uzimajući u obzir radnike profesionalno izložene azbestu, pristupilo se rješavanju problematike dijagnostike, liječenja i s tim u vezi odštetnih zahtjeva radnika oboljelih od bolesti uzrokovanih azbestom. Treba istaknuti i činjenicu da je Međunarodna organizacija rada donijela Konvenciju o azbestu i njegovoj primjeni kojom je detaljno propisan način proizvodnje i uporabe mjera sigurnosti kojih se treba pridržavati (Konvencija broj 162 o sigurnosti prilikom upotrebe azbesta, 1986 «Narodne novine» - Međunarodni ugovori» broj 11/03).

U Republici Hrvatskoj Hrvatski zavod za medicinu rada, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u dijelu privremene radne nesposobnosti) prate pokazatelje kvalitete zaštite zdravlja radnika iz područja specifične zdravstvene zaštite: pregledanih radnika, zaposlenih na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada, broj radnika koji se pregledavaju sukladno posebnim propisima, podatke o pobolu radnika izloženih pojedinim štetnostima s obzirom na učestalost bolesti pojedinih sustava i s obzirom na radnu sposobnost utvrđenu u pojedinim pregledima, čiji podaci samo potvrđuju da se posljedice primjene azbesne tehnologije pojavljuju nakon 10, 20 pa i 30 godina od udisanja azbestnih čestica.

Valja napomenuti da je i Europska unija svojim zakonodavstvom (Direktive 87/217/EZ, 76/769/EEZ, 83/478/EEZ, 83/477/EEZ, 85/467 i 84/360/EEZ) ograničila uporabu i promet proizvoda koji u sebi sadrže azbest. Republika Hrvatska je potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Europskoj uniji od 1. siječnja 2002. preuzela obvezu usklađivanja domaćega zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije, uključujući i regulativu koja se odnosi na promet ili korištenje proizvoda koji u sebi sadržavaju azbest.

U Republici Hrvatskoj, prema raspoloživim podacima, u razdoblju od 1991.- 2003. godine procesuirano je 482 predmeta na ime odštetnih zahtjeva zbog profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom, a ukupno dosuđene naknade štete u tom razdoblju iznosile su 5.820.570,19 kuna. Ovom iznosu, zbog nepravomoćnosti presuda, treba dodati još i iznos od cca 600.000,00 kuna. Na temelju podataka za razdoblje od 2004.- 2005. godine, razvidno je da su sudski sporovi temeljem navedenih odštetnih zahtjeva vođeni ili su u tijeku kod Općinskih sudova u Puli, Zagrebu, Splitu i Solinu.

U predmetima Općinskog suda u Puli zaprimljeno je 12 predmeta, riješena su tri predmeta na način da je u jednom predmetu donesena presuda i dosuđena odšteta u iznosu od 15.143, 00 kuna, u jednom predmetu je došlo do prekida postupka, a u jednom predmetu došlo je do nagodbe sa iznosom od 13.000,00 kuna. Devet predmeta ostalo je neriješenih i parnični postupci su u tijeku, a ukupna visina radi naknade štete zbog azbestoze iznosi 1.305.705,00 kuna. U svim predmetima tuženik je Uljanik d.d. Pula.

U predmetima Općinskog suda u Splitu u 2004. godini zaprimljeno je 17 predmeta, od toga je 12 predmeta ustupljeno Trgovačkom sudu u Splitu, u 2 predmeta došlo je do prekida postupka, 1 je predmet riješen presudom zbog ogluhe, a 2 su predmeta u tijeku. U 2005. godini zaprimljeno je 44 nova predmeta, a od toga je 11 predmeta ustupljeno Trgovačkom sudu u Splitu, u 21 predmetu došlo je do prekida postupka. 12 predmeta je u tijeku. Ukupna visina naknade štete koja se potražuje za 2004. i 2005. godinu iznosi 7.870.422,00 kuna. U svim predmetima tuženik je «Salonit» d.d. Vranjic protiv kojeg je otvoren stečajni postupak riješenjem Trgovačkog suda u Splitu broj St-13/02 od 6. svibnja 2005. godine.

Općinski sud u Solinu ustupio je 3 predmeta Općinskom sudu u Splitu u kojima je tužitelj Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Područna služba u Splitu protiv tuženika Salonit d.d. Vranjic. S obzirom na činjenicu da je otvoren stečajni postupak nad tuženikom, u navedenim predmetima donesena su rješenja o prekidi postupka.

U 2004. godini Općinski je sud u Splitu dostavio Trgovačkom sudu u Splitu 11 predmeta. Ukupna visina zahtjeva radi naknade štete zbog azbestoze iznosi 1.372.200,00 kuna. Trgovački sud u Splitu zaprimio je ukupno 63 predmeta u 2005. godini, a u 4 predmeta došlo je do prekida postupka. Ukupna visina naknade štete zbog azbestoze iznosi 6.108. 907,00 kuna.

Iz izvješća Županijskog suda u Zagrebu od 30. rujna 2003. godine, proizlazi da taj sud nije u mogućnosti dati podatak o novčanim iznosima, jer se u upisnicima za predmete radi naknade štete ne upisuju podaci o uzroku štete. Prema dosadašnjim iskustvima, radilo bi se o 1-2 predmeta koji ne premašuju iznose od 50.000,00 - 100.000,00 kuna.

Iz raspoloživih podataka proizlazi da je ukupan broj ponijetih odštetnih zahjeva zbog azbestoze u razdoblju od 1991.-2003. godine bio 482, za razdoblje 2004.-2005.godine bio je 136 zahtjeva, što ukupno za razdoblje od 1991.- 2005.godine iznosi 618 odštetnih zahjeva.

Zbog iznesenih razloga, ukazuje se nužnim i donošenje zakona kojim će se u Republici Hrvatskoj cjelovito urediti pitanja prava na novčanu naknadu radnicima koji imaju dokazan rad na radnom mjestu na kojem su zbog tehnološkog procesa bili izloženi djelovanju azbesta i kojima je utvrđena i priznata profesionalna bolest uzrokovana azbestom. Zakon predviđa i pravo na novčanu naknadu radnicima koje su poslodavci « zaboravili», koji se nisu mogli naplatiti od poslodavca kod kojeg su radili na radnom mjestu na kojem su bili izloženi djelovanju azbesta, kao ni u stečaju koji je otvoren nad poslodavcem te onima koji se nisu mogli naplatiti kod poslodavaca niti sudskom presudom kojom im je to pravo priznato.

Pravo na podnošenje odštetnog zahtjeva po ovome Zakonu imao bi radnik koji ima dokazan rad na radnom mjestu na kojem je zbog tehnološkoga procesa bio izložen djelovanju azbesta i kojem je utvrđena i priznata profesionalna bolest uzrokovana azbestom.

Pravo na podnošenje zahtjeva imaju i osobe kojima je pravomoćnim sudskim presudama dosuđena naknada štete zbog profesionalne bolesti uzrokovane azbestom, a koje se nisu mogle naplatiti od poslodavca kod kojeg su radile na radnom mjestu na kojem su bile izložene azbestu, kao ni u stečaju koji je otvoren nad tim poslodavcem kao i osobe nasljednici osoba kojima je priznato pravo na novčanu naknadu i koja je dospjela na isplatu, a ostala neisplaćena zbog smrti osobe kojoj je ista priznata.

Republika Hrvatska preuzima obvezu za isplatu po odštetnim zahtjevima radnika oboljelih od profesionalne bolesti zbog izloženosti azbestu.

Za rješavanje odštetnih zahtjeva radnika Vlada Republike Hrvatske osnovala bi Povjerenstvo za priznavanje prava na odštetu.

Predloženim su Zakonom utvrđene profesionalne bolesti za koje radnik ima pravo na novčanu naknadu kao i koeficijenti istih te osnovica za utvrđivanje vrijednosti koeficijenta. Visinom tako određenih odštetnih zahtjeva Republika Hrvatska u potpunosti bi se približila zemljama Europske unije na području rješavanja problematike isplate odšteta radnicima profesionalno izloženim azbestu.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu predloženog Zakona, polazeći od podataka o broju odštetnih zahtjeva za period 1991.- 2005. godine i do sada dosuđenim novčanim iznosima, dosuđenim novčanim iznosima, a neisplaćenim iznosima na ime naknade štete zbog profesionalne bolesti uzrokovane azbestom, trebat će osigurati sredstva u državnom proračunu za 2008. godinu u iznosu od 20.000,000,00 milijuna kuna.

IV. DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

U skladu s odredbom članka 159. Poslovnika Hrvatskog sabora („Narodne novine“, br. 71/00, 129/00, 117/01, 6/02 – pročišćeni tekst, 41/02, 91/03 i 58/04) predlaže se donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku zbog potrebe što bržeg cjelovitog rješavanja pitanja prava na novčanu naknadu osobama koje su profesionalno bile izložene azbestu.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OBEŠTEĆENJU RADNIKA PROFESIONALNO IZLOŽENIH AZBESTU

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje priznavanje odštetnih zahtjeva radnika oboljelih od bolesti uzrokovanih azbestom, postupak i tijelo nadležno za rješavanje odštetnih zahtjeva i osiguranje sredstava za isplatu odštetnih zahtjeva radnika oboljelih od profesionalne bolesti uzrokovane azbestom.

Članak 2.

Pravo na podnošenje odštetnoga zahtjeva iz članka 1. ovoga Zakona ima radnik koji je tijekom rada kod poslodavca bio profesionalno izložen azbestu i kojem je utvrđena profesionalna bolest uzrokovana azbestom.

Članak 3.

Pravo na podnošenje odštetnoga zahtjeva iz članka 2. ovoga Zakona imaju i osobe kojima je pravomoćnim sudskim presudama dosuđena naknada štete zbog profesionalne bolesti uzrokovane azbestom, a koje se nisu mogle naplatiti od pravne osobe ili fizičke osobe-poslodavca kod koje su radile na radnom mjestu na kojem su bile izložene djelovanju azbesta kao ni u stečaju koji je otvoren nad tom pravnom ili fizičkom osobom.

Članak 4.

Republika Hrvatska preuzima obveze za isplatu po odštetnim zahtjevima radnika oboljelih od profesionalne bolesti zbog izloženosti azbestu.

U proračunu Republike Hrvatske osiguravaju se sredstva za isplatu odštetnih zahtjeva iz članka 2. i 3. ovoga Zakona.

Članak 5.

O odštetnim zahtjevima iz članka 2. i 3. ovoga Zakona rješava Povjerenstvo za rješavanje odštetnih zahtjeva (u daljnjem tekstu:Povjerenstvo).

Povjerenstvo osniva Vlada Republike Hrvatske.

Povjerenstvo ima devet članova i čine ga predstavnik ministarstva nadležnog za gospodarstvo, ministarstva nadležnog za zdravstvo, ministarstva nadležnog za financije, ministarstva nadležnog za pravosuđe, predstavnik Hrvatskog zavoda za medicinu rada, predstavnik Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu, predstavnik udruga radnika oboljelih od profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom i dva predstavnika sindikata.

Administrativne i tehničke poslove za Povjerenstvo obavlja Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu.

Članak 6.

O zahtjevu osoba iz članka 2. i 3. ovoga Zakona Povjerenstvo donosi rješenje.

Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka nije dopuštena žalba, već se može pokrenuti upravni spor.

Na postupak Povjerenstva primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako pojedina pitanja ovim Zakonom nisu drukčije uređena.

Članak 7.

Pravo na novčanu naknadu na temelju odštetnoga zahtjeva osoba iz članka 2. i 3. ovoga Zakona ima za profesionalne bolesti prema koeficijentima kako slijedi:

Bolest/stanje	Koeficijent	Povećanje koeficijenta
Pleuralni plakovi i difuzna zadebljanja pleure Kronični pleuralni izljev	1,5	0,1 za svakih 10% oštećenja funkcija
Azbestoza	4	0,1 za svakih 10% oštećenja funkcija
Karcinom pluća	9	0
Mezoteliom	12	0

Vrijednost koeficijenta iznosi pet proračunskih osnovica za godinu u kojoj je podnesen odštetni zahtjev.

Članak 8.

Odštetne zahtjeve na temelju pravomoćne sudske presude osobe iz članka 3. ovoga Zakona imaju pravo podnijeti Povjerenstvu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Pravo podnošenja odštetnih zahtjeva imaju i osobe kojima je utvrđena i priznata profesionalna bolest zbog izloženosti azbestu, u roku od šest mjeseci računajući od dana priznanja profesionalne bolesti zbog izloženosti azbestu pod uvjetom da sudskim putem nisu zatražile naknadu štete.

Pravo na podnošenje odštetnoga zahtjeva imaju i osobe koje su podnijele tužbeni zahtjev, ako su sudski postupci u tijeku na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, u roku od trideset dana od dana pravomoćnosti sudske presude.

Članak 9.

Novčane naknade na ime odštetnih zahtjeva isplaćuju se obročno, kroz razdoblje od tri godine od dana pravomoćnosti rješenja iz članka 6. stavka 1. ovoga Zakona u jednakim polugodišnjim iznosima, osim novčanih naknada radnika pravnih ili fizičkih osoba u stečaju, koji imaju pravo na isplatu odmah po pravomoćnosti rješenja Povjerenstva.

Tražbina dospjele novčane naknade koja nije isplaćena zbog smrti osobe kojoj je ista priznata, nasljeđuje se.

Članak 10.

Vlada Republike Hrvatske osnovat će Povjerenstvo u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 11.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u «Narodnim novinama».

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Navedeni članak određuje područje uređivanja ovoga Zakona – priznavanje odštetnih zahtjeva radnika oboljelih od bolesti uzrokovanih azbestom, postupak i tijelo nadležno za rješavanje odštetnih zahtjeva i osiguranje sredstava za isplatu odštetnih zahtjeva radnika oboljelih od profesionalne bolesti uzrokovane azbestom.

Uz članke 2. - 3.

Člankom 2. zakonskoga prijedloga uređuje se da pravo na podnošenje odštetnoga zahtjeva ima radnik koji je tijekom rada kod poslodavca bio profesionalno izložen azbestu i kojem je utvrđena profesionalna bolest uzrokovana azbestom.

Članak 3. zakonskoga prijedloga uređuje da pravo na podnošenje odštetnoga zahtjeva imaju i osobe kojima je pravomoćnim sudskim presudama dosuđena naknada štete zbog profesionalne bolesti uzrokovane azbestom, a koje se nisu mogle naplatiti od pravne osobe ili fizičke osobe- poslodavca kod koje su radile na radnom mjestu na kojem su bile izložene djelovanju azbesta kao ni u stečaju koji je otvoren nad tom pravnom ili fizičkom osobom.

Uz članke 4. - 5.

Utvrđuje obvezu Republike Hrvatske o osiguravanju sredstava za isplatu novčanih naknada radnicima. Predviđa se osnivanje Povjerenstva za rješavanje odštetnih zahtjeva radnika, koje će Povjerenstvo osnovati i imenovati Vlada Republike Hrvatske te se određuje sastav Povjerenstva.

Uz članak 6.

Uređuje se da se na postupak Povjerenstva primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako pojedina pitanja ovim Zakonom nisu drukčije uređena.

Uz članak 7.

Navedeni članak definira za koje bolesti uzrokovane azbestom radnik ima pravo na novčanu naknadu, koeficijente kao i vrijednost koeficijenta.

Uz članke 8. – 9.

Ovim člancima utvrđuju se rokovi za podnošenje odštetnoga zahtjeva, rokovi isplate kao i pravo nasljednika vezano uz novčanu naknadu koja je dospjela za isplatu, a ostala je neisplaćena.

Uz članak 10.

Određuje se rok za osnivanje Povjerenstva za rješavanje odštetnih zahtjeva.

Uz članak 11.

Utvrđuje se dan stupanja na snagu ovoga Zakona.